

Coalitie akkoord 2010-2014: Samen Anders

1. Inleiding

Dit coalitieakkoord is gesloten door CDA, D66 en VVD in Berkelland. Wij doen met dit akkoord recht aan de uitslag van de verkiezingen van maart 2010. Samen hebben we onze verantwoordelijkheid genomen om Berkelland door een moeilijke periode heen te loodsen. In de komende jaren is er in Berkelland, en de regio Achterhoek, afname van de bevolking. Deze krimp heeft gevolgen voor de samenstelling van onze bevolking, voor onderwijs en werkgelegenheid, voor de leefbaarheid van onze kernen. Hoe gaan we met die gevolgen om? Welke kansen biedt de krimp ons? Waarin werken we samen met buurgemeenten en waarin niet? Naast de afname van de bevolking krijgen we als Berkelland ook financiële tegenvallers. Het Rijk gaat fors bezuinigen en dat betekent een flinke afname van het gemeentefonds. Hoe gaan we daarmee om? Wat doet de gemeente wel en wat niet meer? Hoe zorgen we dat de lasten voor de inwoners gelijk blijven of –liever nog- dalen?

Wij zien 3 grote ontwikkelingen in en rondom onze gemeente. (1) De omvang van de bevolking daalt, en de samenstelling van de bevolking verandert. (2) Verhouding tussen inwoners en gemeente staat onder druk. (3) De gemeente krijgt de komende jaren veel minder geld uit het gemeentefonds en moet ruim 8 miljoen bezuinigen. Deze drie ontwikkelingen hebben ingrijpende gevolgen. En dat betekent dat we met elkaar andere keuzes moeten maken om de negatieve gevolgen ervan op te vangen. Deze enorme opgave vraagt een andere relatie tussen gemeente en bevolking. Het vraagt om een scherpe en duidelijke visie op welke taken wel of niet bij de gemeente horen. Wij willen eerlijk en duidelijk communiceren wat de bevolking wel en niet mag verwachten van de gemeente. Het gaat om echte veranderingen, dat is zonneklaar. Deze ontwikkelingen bieden tegelijk ook nieuwe kansen! Kansen op vernieuwing van activiteiten, en op andere manieren van organiseren. We willen flexibiliteit bevorderen. Dat doen we door samen nieuwe en andere oplossingen te vinden. Niets is meer vanzelfsprekend. En dat geeft ruimte voor creativiteit, voor meedenken en voor allerlei initiatieven. Vanuit vertrouwen in onze inwoners en geloof in de eigen kracht van mensen bouwen wij verder aan een duurzaam en harmonieus Berkelland. Sterk toekomstgericht!

De coalitiepartijen hebben over deze vraagstukken goed nagedacht. We hebben niet overal nu al een concreet antwoord op, maar we hebben samen wel een duidelijk beeld van dat antwoord. In dit coalitieakkoord kunt u lezen met welke visie CDA, D66 en VVD de komende 4 jaar Berkelland willen besturen. **Samen anders.**

2. Daling van de bevolking

Het aantal inwoners in de Achterhoek daalt de komende jaren. Voor Berkelland wordt een afname verwacht van 45.000 inwoners nu naar 42.000 inwoners in 2025. Het aantal huishoudens groeit wel. In Berkelland is naar verwachting sprake van een totale stijging van het aantal huishoudens van 18.500 nu tot 18.900 in 2021. Daarbinnen stijgt het aantal eenpersoonshuishoudens van 5.100 nu tot 6.100 in 2021.

De samenstelling van de bevolking verandert. Het aantal ouderen neemt toe en het aantal jongeren neemt af. Nu is 24 % van de bevolking onder de 20 jaar, en 18 procent van de bevolking ouder dan 65 jaar. In 2025 is 21% van de Berkellanders jonger dan 20 jaar, en 26% ouder dan 65. In procenten misschien niet zo indrukwekkend. Maar de gevolgen zijn groot. Nu zijn er in Berkelland ruim 4200 basisschoolleerlingen. In 2025 daalt dat aantal naar ruim 2900. Wat te doen met alle lege schoollokalen?

2.1 Gevolgen

Deze demografische ontwikkeling heeft gevolgen voor de woningbouw, het onderwijs, de zorgvoorzieningen, het verenigingsleven en de economie. Gevolgen voor heel Berkelland. Nu en in de toekomst. De coalitiepartijen zetten zich in voor de leefbaarheid van Berkelland. Mensen moeten blijvend prettig kunnen wonen. Een baan hebben en zichzelf kunnen ontplooiën. Leuke dingen kunnen doen in hun vrije tijd. Ondersteuning en verzorging kunnen geven en krijgen, als dat nodig is. Dat betekent dat wij kiezen voor een actief inspelen op de gevolgen van de krimp. Tegenhouden ervan is volgens ons zinloos. Als overheid beschikken we niet over de mogelijkheden om zulke maatschappelijke ontwikkelingen diepgaand te beïnvloeden. Maar we kunnen wel op zoek gaan naar goede oplossingen. En onderzoeken waar de krimp ook nieuwe kansen schept.

Op het gebied van wonen is vooral de ontwikkeling van de samenstelling van de bevolking en het aantal huishoudens van belang. Door de daling van het aantal inwoners en de stijging van eenpersoonshuishoudens moet het type woningen veranderen: er ontstaat behoefte aan levensloopbestendige huizen. De woningmarkt zal van karakter veranderen. De woningmarkt zal meer een vragersmarkt worden. Het risico op prijsdalingen en leegstand is zeker aanwezig. Woningbouwcorporaties, huiseigenaren en gemeente zullen zich samen moeten gaan inzetten om de kwaliteit van het woningbestand en de woonomgeving op peil te krijgen en te houden.

Op het gebied van leefbaarheid en voorzieningen gaat het vooral over de gevolgen van de veranderende samenstelling van de bevolking (leeftijd). Het gebruik van de thuiszorg neemt toe, een verwachte groei van 25% tot 2030. Er komt meer behoefte aan voorzieningen om lang thuis te kunnen wonen. Tegelijk zal de nieuwe generatie ouderen andere wensen en verwachtingen hebben over die zorg, en bijvoorbeeld meer gebruik kunnen/willen maken van digitale vormen van dienstverlening.

Een dalend leerlingenaantal betekent voor scholen teruglopende inkomsten en toenemende overcapaciteit in gebouwen en in personeel. In Berkelland letten we extra op spreiding van scholen, en de kwaliteit van het onderwijsaanbod. Scholen zullen samen moeten gaan werken om de gevolgen voor Berkelland als geheel zo klein mogelijk te houden. Medegebruik van scholen door andere instellingen/verenigingen is een deel van de oplossing.

Op het gebied van economie staat met name de ontwikkeling van de werkgelegenheid onder druk. Hoe zorgen we ervoor dat er ook op termijn voldoende arbeidskrachten in Berkelland en op schaal van de Achterhoek beschikbaar zijn voor bedrijfsleven en zorg. Ons arbeidsmarktbeleid moet ingericht zijn op voldoende banen en kansen voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Tegelijk willen we extra inzetten op het scheppen van mogelijkheden voor iedereen op zinvol werk. Uitgangspunt daarbij blijft dat elke volwassene in het eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien.

2.2 Inzet van de coalitie

Bevolkingsafname is complex en vergt een brede aanpak. Met een actieve betrokkenheid van de overheid. Een effectieve aanpak kan alleen tot stand komen in samenwerking met woningcorporaties, onderwijs-, zorg- en welzijnsinstellingen, en werkgevers in alle sectoren. Die samenwerking is niet vrijblijvend. Iedereen moet bereid zijn om over de eigen grens heen te kijken. Participatie van de bevolking is nodig voor constructieve oplossingen.

Omgaan met bevolkingsdaling begint met erkennen dat bevolkingsdaling een onomkeerbaar proces is. Onze bestuurlijke aanpak is niet gericht op het tegengaan van de afname van bevolking of aantal huishoudens. Anders ontstaat concurrentie tussen gemeenten en regio's om bewoners en bedrijven. Het gaat er om de gevolgen van krimp aan te pakken, de ongewenste effecten te beperken en kwaliteit aan het gebied toe te voegen.

Daarom willen we met alle betrokkenen plannen maken om gebruik te maken van de bijzondere kwaliteiten van Berkelland (en in breder verband van de Achterhoek) bij het oplossen van de effecten van de krimp. Die bijzondere kwaliteiten zijn in elk geval de nuchterheid en praktische inslag van de Achterhoeker, de grote sociale samenhang in onze gemeente en de prachtige omgeving. Hoe kunnen we die kwaliteiten gebruiken als antwoord op de krimp? Dat kan bijvoorbeeld door gericht arbeidsmarktbeleid en werkgelegenheid voor jonge mensen te

combineren met een aantrekkelijke omgeving om kinderen op te voeden. Maar vooral door betrokkenheid van iedereen en zo het leven, wonen, en spelen in Berkelland goed te houden.

3. Verantwoordelijkheid van gemeente en samenleving

De afgelopen jaren heeft de overheid zich sterk geprofileerd als een soort superregelaar van de samenleving. Een probleem met veiligheid, met gezondheid, met wat dan ook: de overheid maakte er een wet voor, stelde regels op en ging aan de slag via subsidies of door zelf uit te voeren. Tegelijk werden wij –als inwoners van dit land- steeds beter in staat onze eigen boontjes te doppen. Oude verbanden waarin burgers zich collectief organiseerden vielen uit elkaar, omdat mensen meer mogelijkheden kregen door opleiding, inkomen en vrije tijd voor hun eigen belang op te komen. Het resultaat van deze ontwikkelingen is dat de verwachting bij inwoners en bedrijven over de overheid sterk is toegenomen. Dat zien we ook in Berkelland. De gemeente (lees overheid) wordt gezien als verantwoordelijke oplosser van veel problemen. De gemeente subsidieert, legt aan, organiseert en voert uit.

3.1 Naar andere verhoudingen

Het uitgangspunt voor de komende tijd is: laat meer aan de mensen zelf. Dat is allereerst nodig omdat de overheid, de gemeente, nooit kan beantwoorden aan de groeiende vraag naar zekerheid, naar welzijn, gezondheid en geluk. Wij willen als coalitie daarin heel duidelijk zijn. De gemeente kan meehelpen aan het oplossen van problemen in de samenleving, maar is niet als enige daarvoor verantwoordelijk en aansprakelijk. Wij willen bijdragen aan een Berkellandse samenleving waarin modern naoberschap de drijvende kracht is. Modern naoberschap uit zich in het leggen van verbindingen, in het creëren van informele netwerken en samenwerkingsverbanden. Het samen vinden van oplossingen. Het gaat om innovatie, creativiteit, het aanpakken van kansen en het smeden van allianties. Dit naoberschap maakt intensief gebruik van moderne technologie.

Het uitgangspunt van meer aan de mensen zelf laten, is ook nodig om het wederzijdse vertrouwen tussen inwoners en gemeente te laten groeien. Want als we elkaar vertrouwen, hoeft de overheid minder te controleren en kan de bureaucratie beperkt blijven. Daarnaast gaat vertrouwen ook over zeggenschap van inwoners. Daarom willen wij door op de weg van participatie en samen opstellen van beleid. Vertrouwen heeft ook te maken met de dienstverlening van de gemeente. De toegankelijkheid van deze dienstverlening moet goed zijn. Als coalitie zien we daarbij ook mogelijkheden voor een verdere versterking van elektronische dienstverlening.

En als laatste: de gemeente beschikt de komende jaren over minder geld. Met minder middelen in het gemeentefonds betekent dat dus dat we keuzes gaan maken over wat wij als gemeente nog wel doen, en wat niet meer. Daarbij is dan de vraag welke voorzieningen de gemeente blijft bekostigen, en wat inwoners individueel of samen zelf (gaan) regelen.

3.2 Inzet van de coalitie

De coalitie kiest onomwonden voor een andere rol van de lokale overheid. Op gebied van veiligheid in de openbare ruimte hebben en houden wij als lokale overheid de eindverantwoordelijkheid. En in de openbare ruimte regelen wij als gemeente de zaken die inwoners individueel of samen niet kunnen organiseren: riolering, wegen, afval en inrichting van het openbare gebied. Leefbaarheid in de kernen vinden we belangrijk. Daarom blijven we inzetten op een goede spreiding van voorzieningen over de (hoofd)kernen.

Op veel andere terreinen laten we meer aan de mensen zelf. Omdat we er van overtuigd zijn dat we als Berkellandse samenleving uiteindelijk met elkaar sterker zijn als mensen deelnemen in plaats van toeschouwer zijn. Op allerlei gebieden. Door vrijwilliger of mantelzorger te zijn. Door zelf initiatieven te nemen voor veranderingen in de omgeving. Zodat plannen tot stand komen vanuit maatschappelijk initiatief, en niet omdat de gemeente stuurt. Zo wordt de overheid in plaats van dominante partij meer gelijkwaardige speler in sociale netwerken. Door de samenleving actiever te betrekken, wordt maatschappelijke dynamiek gestimuleerd. Ook het optreden als regisserende gemeente past in deze lijn. Waar de overheid terugtreedt,

manifesteert zich een modern naoberschap. Zo blijft naoberschap de bindingskracht in de samenleving.

Daar waar een initiatief vanuit de samenleving tijdelijk even ondersteuning (financieel, organisatorisch) nodig heeft, zijn wij als gemeente aan zet. Het hoort dus bij de nieuwe rol van de gemeente om investeringen te doen, zodat daarna inwoners/ de samenleving zelf zaken oppakken. Maar wel steeds met het uitgangspunt dat zo'n ondersteuning tijdelijk van aard is. Initiatieven die op de duur te weinig draagvlak blijken te hebben om financieel en organisatorisch zelfstandig door te gaan, zullen dan dus weer verdwijnen.

Het versterken van onderling vertrouwen tussen inwoners en gemeente verloopt via 3 sporen.

1. Zeggenschap.

Hoe kan een inwoner van Berkelland zijn (leef)omgeving meebepalen? Als coalitie gaan we ervan uit dat onze inwoners leidend zijn bij vraagstukken over leefbare en veilige woonomgeving. Als gemeente moeten we ons in deze vraagstukken opstellen als partner. Wel een partner met een bijzondere opdracht: namelijk het zorgen voor een goed samenspel en voor de afweging van alle wensen van individuele bewoners. Bij deze opdracht hoort ook dat de gemeente daadkrachtig is, besluitvorming organiseert en knopen doorhakt. Wij willen de komende periode verder gaan met betrokkenheid van inwoners bij beleid en bij ontwikkelingen in hun eigen woonomgeving.

Ondermeer het internetpanel is daarvoor een geschikt middel. Maar we denken ook aan nieuwe vormen van bestuurlijke participatie. Bijvoorbeeld een dorpsraad met een eigen budget voor de leefomgeving.

2. Regels en controle.

Het grootste gedeelte van de regels en wetten die lokaal uitgevoerd worden komt van de Rijksoverheid. Maar dat neemt niet weg dat wij als gemeente zelf veel kunnen doen aan minder regels, andere vormen van toezicht en andere manieren van verantwoorden van subsidies. Het mes snijdt dan aan 2 kanten: inwoners en bedrijven ervaren minder 'last' van controle en regels, en als gemeente kunnen dan minder geld en middelen besteden aan deze taak. De coalitie kiest voor een duidelijk, objectief en verantwoord handhavingsbeleid, waarbij veiligheid voor mens en milieu voorop staat.

3. Dienstverlening.

Vanuit inwoners bekeken is de dienstverlening van de overheid een wirwar van loketten en uitvoeringsorganisaties. Voor het ene moet je bij de gemeente zijn, voor het andere bij de provincie, dan weer bij belastingkantoor, zorgkantoor en ga zo maar door. Op landelijk niveau is afgesproken dat zoveel mogelijk geprobeerd wordt om al die dienstverlening in de directe omgeving (dus op niveau van de gemeente) te organiseren. Zover is het nog lang niet. Als coalitiepartijen zetten we in op goede en efficiënte dienstverlening in eigen huis. Daarnaast willen we samen met andere overheidsorganisaties zoveel mogelijk de toegankelijkheid van de dienstverlening vergroten.

4. Minder geld uitgeven

Het rijk ziet zich gesteld voor een bezuinigingsopdracht van ongeveer 30 miljard. De overheid zal dat alleen kunnen als taken worden afgestoten of anders worden georganiseerd. Wat de gevolgen daarvan zijn voor de gemeenten is nu nog lastig te overzien. Wel is duidelijk dat in elk geval rekening moet worden gehouden met een verlaging van het gemeentefonds. Wij rekenen met een bezuinigingsopdracht van nu tot 2014 van 8,6 miljoen structureel. Op een begroting van een ongeveer 85 miljoen is dat een zware opgave. Zeker als we bedenken dat ruim 60 miljoen daarvan niet te beïnvloeden is, omdat het om wettelijke taken gaat. En Berkelland heeft de afgelopen jaren al fors bezuinigd om de financiën na de herindeling weer op orde te krijgen.

4.1 Minder geld en meer taken

De precieze cijfers over de bijdrage uit het gemeentefonds zijn niet bekend. We verwachten in de loop van dit jaar wel meer informatie, maar denken dat de echte cijfers pas na Prinsjesdag 2010 bekend zullen zijn. Naast bezuinigingen op het gemeentefonds hebben we in Berkelland ook te maken met structureel meer uitgaven voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning dan inkomsten (tekort van ongeveer 8 ton). En voor de komende drie jaren houden

we rekening met een (incidentele) extra bijdrage van 3 ton aan het WSWbedrijf Hameland. Daarnaast weten we dat op dit moment het aantal inwoners met een bijstandsuitkering sterk toeneemt, als gevolg van de toenemende werkloosheid. De gemeente draagt daarvoor een eigen risico, ook al zijn er afspraken tussen Rijk en VNG dat bij sterke stijging ook het rijk meebetahlt. Gelukkig kunnen we de rente van een deel van de NUONGelden inzetten als structureel dekkingsmiddel voor de begroting.

We voorzien daarnaast dat het Rijk de komende jaren extra taken zal afstoten naar gemeenten. Zo zijn er plannen voor deregulering van regelgeving rond werk en uitkering. Verder wordt gesproken over overdragen van AWBZ-taken naar de WMO. Over herstructurering jeugdzorg, van het waterschap en van de taken/positie van provincies. Ervaringen uit het verleden laten zien dat zulke decentralisaties altijd gepaard gaan met extra kortingen op het bijbehorende budget.

Overigens blijkt dan na verloop van tijd ook vaak dat gemeenten zo'n taak inderdaad goedkoper en efficiënter kunnen uitvoeren dan eerder gebeurde door het Rijk.

Deze ontwikkelingen betekenen dat de coalitie een tweevoudige opdracht heeft. Aan de ene kant bezuinigen op taken, activiteiten en uitvoering. En aan de andere kant de nieuwe taken en activiteiten zo efficiënt en slim mogelijk organiseren.

4.2 Inzet van de coalitie

De bezuinigingsopgave is fors, en de speelruimte in de begroting is –na de bezuinigingen van de afgelopen jaren- klein. Daarom kan er alleen bezuinigd worden vanuit een stevige en duidelijke visie op opdracht, taak en rol van de overheid. Die visie staat in de paragrafen 2 en 3.

De coalitiepartijen kiezen voor een gemeente die stimuleert, ontwikkelingen mogelijk maakt en begeleidt, veel ruimte biedt voor eigen initiatief van inwoners en bedrijven en zeer terughoudend is in het onderhouden van collectieve voorzieningen. Een gemeente die kostenbewust is, goed en efficiënt dienstverlening biedt, en meer regisseert dan zelf uitvoert. Een gemeente die modern noaberschap ondersteunt, en zichzelf ook als goede noaber gedraagt. Vertaald vanuit deze visie naar de inzet van geld en middelen betekent dit op hoofdlijnen het volgende:

- De bezuinigingen op rijksniveau zullen naar alle waarschijnlijkheid voor elke inwoner van ons land leiden tot lastenverzwaring. Als lokale overheid verhogen wij daarom zelf de lokale lasten niet verder, en zoeken we actief naar mogelijkheden voor lastenverlaging.
- Forse bezuinigingen op de gemeentelijke organisatie (ambtelijk en bestuurlijk) door wegvallen van taken, formatiebezuinigingen, en efficiencytaakstelling
- Forse vermindering van gemeentelijke bijdragen aan maatschappelijk werk, sociaal cultureel werk, peuterspeelzalen en GGD. Vanuit de opvatting dat er ook alternatieven zijn voor deze activiteiten (bijvoorbeeld betaling door zorgverzekering, andere manier van organiseren, multifunctioneel gebruik van voorzieningen). Accent ligt op zorg voor jongeren en ouderen
- Definitieve privatisering van alle sportaccommodaties, en afstoten van elke bijdrage in exploitatie. Inwoners zijn zelf als lid van een vereniging goed in staat om onderhoud en beheer te regelen, dat hoeft de gemeente niet over te nemen. In elke kern een zwembad behouden, zoveel mogelijk in combinatie met privatisering
- Bijdrage aan muziekschool grotendeels schrappen, omdat het geen taak van de lokale overheid is om muziekonderwijs te subsidiëren. Bijdrage aan bibliotheek fors verminderen, omdat andere manier van organiseren mogelijk is met blijvende aanwezigheid van de bibliotheekfunctie in elke hoofdkern.
- Kostendekkendheid is uitgangspunt. Daarom ondermeer vergroten van de kostendekkendheid van grondbeleid.

5. Tot slot.

Als coalitiepartijen realiseren we ons heel goed dat dit coalitieakkoord ingrijpende gevolgen heeft. Voor iedereen in Berkelland. Met elkaar anders besturen, regelen, organiseren, leven, wonen en werken is niet makkelijk. We zullen allerlei lastige vraagstukken moeten oplossen onderweg. We realiseren ons dat we als gemeente én als samenleving niet op de bestaande manier kunnen door gaan. Als coalitie hebben we op hoofdlijnen aangegeven waar de rol van de gemeente een andere gaat worden. Raad en maatschappelijk middenveld en inwoners en College zullen de

komende tijd de invulling van die andere rol concreter moeten gaan vormgeven. We weten op dit moment niet precies hoe het er dan allemaal uit gaat zien. Dat geeft onzekerheid, en onrust. Als er een manier zou zijn om te veranderen zonder onzekerheid en onrust, dan zouden we die gekozen hebben. Maar die is er niet.

We hebben veel vertrouwen in de veerkracht van de Berkellandse samenleving. Daarom durven we dit ook aan. Met u. Met elkaar. Samen anders.

CDA:

Jaap Jonk,
Leo Scharenborg,
Martin Bouwmeesters,
Marianne Bolster-ter Woerds,
Gerard Hilhorst,
Patricia Hoijtink-Roubos

D66:

Jolanda Kuipers-Berfelo,
Han Boer,
Jacqueline Bussink,
Henk Nijhof,
Erik Slotboom,
Gé Westra

VVD:

Jan Markink,
Fred Mulkens,
Wim Roekevisch,
Jan Jansen,
Gerjan Teselink,
Dinant Weenk

Bijlagen:

- Overzicht per Domein
- Portefeuilleverdeling
- Financiële samenvatting

Bijlage bij coalitieakkoord Berkelland 2010-2014

De veranderingen ten opzichte van het bestaande beleid zijn genoemd met veelal een financiële insteek.

Sociaal Domein

Zoals al hiervoor al geschetst: de samenleving verandert. Zelfstandigheid en onafhankelijkheid staan voorop. In de 19^e eeuw richtten gemeenten bibliotheken op. Boeken waren niet voor iedereen bereikbaar en werden dat door middel van de bibliotheek wel. Nu is er vrijwel voor iedereen informatie en kennis beschikbaar. Vroeger werden sportvoorzieningen aangelegd om collectief sporten mogelijk te maken. Nu kiezen mensen er steeds meer voor op te sporten en bewegen in zelf gekozen samenstellingen. Hardlopen, zwemmen en fitness zijn tegenwoordig de grootste sporten in Nederland.

Het is niet meer vanzelfsprekend dat de gemeente voor deze collectieve voorzieningen blijft zorgen. De gemeente doet een stapje terug door taken niet meer uit te voeren, activiteiten niet meer te faciliteren of te subsidiëren. We willen graag dat weer meer maatschappelijk initiatief ontstaat, dat inwoners weer meer verantwoordelijkheid gaan nemen voor hun leefomgeving en hun naobers.

Maar we blijven als gemeente verantwoordelijkheid houden voor de mensen die niet voor zichzelf kunnen zorgen (onderdak, werk/inkomen, zorgbehoefte). Jeugd en ouderen hebben onze speciale aandacht.

Cultuur

Eind 2011 lopen de meerjarencontracten met de bibliotheek en de muziekschool af. Het in standhouden van deze voorzieningen is geen wettelijke taak van de gemeente en wij kiezen ervoor om de gemeentelijke bijdragen fors af te bouwen.

Voor de *bibliotheek* hebben wij een bezuinigingsopdracht van € 500.000. Ons idee: een bibliotheekfunctie in 4 hoofdkernen waaraan wij voor de jeugd financieel willen bijdragen, tevens ontmoetingsplek en voordeurdeler met andere organisaties.

Voor de *muziekschool* geldt een nog forsere bezuinigingsopdracht. Namelijk € 750.000. Deze voorziening wordt gebruikt door een beperkt aantal jeugdige inwoners en is per leerling erg duur. Wij beseffen dat dit het einde kan betekenen van het instituut muziekschool in Berkelland. Daarvoor in de plaats kan wellicht met een bijdrage van de gemeente een goedkopere vorm van basismuziekonderwijs aan jeugd tot stand komen (via scholen?).

Sport

Sport en beweging zijn goed voor de gezondheid.

Wij zien het belang van het bestaan van sportverenigingen. Vaak zijn deze laagdrempelig en sporten in verenigingsverband levert een bijdrage aan de sociale binding in de samenleving. De ingezette privateriseringsslag zetten wij voort. Dit betekent geen exploitatiesubsidies meer, wel een eenmalig helpende hand bij investeringen.

Op termijn willen we hier € 1.000.000 op bezuinigen.

De zwembaden vervullen in de Berkellandse samenleving een belangrijke rol.

Naast voorziening voor zwemonderwijs hebben ze voor zowel de eigen inwoners als de toeristen een recreatieve functie. Daarnaast dragen ze in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid van de kernen.

De coalitie wil de subsidie van een bad pas beëindigen als er in dezelfde kern een alternatief aanwezig is. Wij denken dat er zeker private alternatieven mogelijkheden zijn, waarbij ook uitbreiding van het aantal functies een belangrijke meerwaarde zal opleveren en we willen ons daar ook nadrukkelijk voor inzetten. De huidige bezuinigingstaakstelling op de subsidie voor de baden per 1-1-2012 van € 460.000 wordt teruggebracht tot € 200.000 uiteenvallend in een taakstelling van € 100.000 aan bezuinigen en € 100.000 aan opbrengst verhogende maatregelen.

Welzijn en Zorg

De gemeente besteedt de welzijns- en zorgtaken grotendeels uit. Aan veel verschillende organisaties. Aan de zorginstellingen, aan de GGD, aan enkele grote organisaties die het

Algemeen Maatschappelijk Werk en Sociaal Cultureel Werk voor hun rekening nemen en aan nog een flink aantal kleinere organisaties.

Er gaat veel geld in om; dat is zo gegroeid. Ook de organisaties zelf en hun activiteiten zijn gegroeid. Niet altijd is nut en noodzaak van die activiteiten duidelijk. Dat geldt ook voor de structuur. Wij gaan die organisaties, de manier waarop zij hun werk organiseren en hun activiteiten onder de loep nemen met een bezuinigingsopdracht van meer dan € 1 miljoen. Daarbij zullen we inzetten op het in stand houden van de functionaliteit en de afbouw van “stenen” en bestuurlijke drukte.

De *Schoolbegeleiding* wordt inmiddels voor het grootste gedeelte betaald door de rijksoverheid. Wij bouwen de gemeentelijke bijdrage van € 157.000 af.

Peuterspeelzalen zijn de enige gesubsidieerde vorm van kinderopvang in de gemeente. Wij zien integratie met de kinderdagopvang en de Buitenschoolse opvang als mogelijkheid om de gemeentelijk subsidie op termijn geheel af te bouwen. Uitgangspunt blijft wel dat in elke (kleine) kern een vorm van kinderopvang blijft in welke vorm dan ook voor de leeftijdscategorie 2,5 tot 4 jaar.

Dorpshuizen/wijkcentra/kulturhusen kunnen zichzelf qua exploitatie bedruipen door zoveel mogelijk “voorkeurdelers” in huis te halen. De gemeente helpt eenmalig bij de investering.

Economisch Domein

De arbeidsmarkt staat er ondanks de stijgende werkloosheid vanwege de crisis minder beroerd voor dan in de jaren tachtig. Toen nam het aantal mensen dat op de arbeidsmarkt kwam sterk toe, waardoor het moeilijk was een baan te vinden. De komende jaren zal dat beeld anders zijn omdat veel babyboomers met pensioen gaan en de arbeidsmarkt flexibeler is geworden.

De inzet van de gemeente is gericht op afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt, regionale samenwerking (aanvalsplan Achterhoek) en een aantrekkelijk ondernemersklimaat.

Bijstand/armoedebeleid

We weten dat er een groep mensen is met minder draagkracht. Armoedebeleid voor die groep blijft nodig. Als onze bezuinigingen op cultuur, zorg en welzijn zouden leiden tot hogere prijzen voor het gebruik van die voorzieningen, treffen we als compensatie regelingen in de bijzondere bijstand voor minder draagkrachtigen. Ook hier geldt dat we extra aandacht willen geven aan de mogelijkheden van jongeren voor deelname in de samenleving en ontwikkeling.

WSW

Het in gang gezette veranderingstraject zal ons werkvoorzieningschap Hameland weer financieel gezond maken. We kunnen volstaan met de eenmalige extra injectie van begin 2010 en bijdrage voor een beperkt aantal jaren in de overgangperiode.

Recreatie & Toerisme

Deze bedrijfstak heeft tot nu toe extra ondersteuning gekregen van de gemeente. Ze biedt werkgelegenheid en biedt onderdak en recreatiemogelijkheden voor bezoekers en onze eigen inwoners. De sector heeft bewezen zo langzamerhand op eigen kracht te kunnen varen. We blijven als gemeente inzetten op PR, infrastructuur en aanjaagsubsidies. Het vinden van een nieuwe recreatieve trekker is een uitdaging. De rest bouwen we af, ook in ondersteunende zin. Dit scheelt op termijn € 100.000.

Ruimtelijk Domein

De gemeente beperkt zich tot de taken die individuele inwoners zelf of samen niet kunnen regelen. Zoals bijvoorbeeld, riolering, afvalverwijdering, inrichting openbare ruimte, onderhoud wegen). We doen ze meestal niet zelf, maar besteden ze uit.

Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor bestemmingsplannen en de belangenafweging in de ruimtelijke ordening. In de voorwaardenscheppende zin, niet uitvoerend. In verband met “de

krimp” blijft het ook noodzakelijk dat de gemeente een regierol heeft bij de woningbouw (kwaliteit en soort woningen).

Welstand

Wij kiezen voor een nieuw welstandsbeleid dat eenvoudiger en eenduidiger is. En een proef met welstandsvrije gebieden. Ook de samenstelling, werkwijze en de rol van de welstandscommissie staan voor ons ter discussie.

Bestemmingsplannen

Zo snel mogelijk moet een inhaalslag worden gerealiseerd. Daarna moeten de plannen actueel worden gehouden. We denken daarbij aan tweejaarlijkse herzieningsrondes, zodat niemand meer langer dan een jaar op een planwijziging hoeft te wachten. Dit levert bovendien besparingen op in de formatie.

De exploitatie van de schaarse grond die we nog kunnen bebouwen moet minimaal kostendekkend zijn.

Kavelruil N18

Wij zijn voorstander om hiervoor een landinrichtingsproject in te richten. Wij zullen alles in het werk stellen om Rijkswaterstaat en de provincie ervan te overtuigen dat dat de beste manier is om de gevolgen van de N18 voor bewoners en bedrijven zo goed mogelijk op te vangen.

Begraafplaatsen

Door het beheer van begraafplaatsen uit te besteden en de kostendekkendheid van onze tarieven te verhogen verwachten we hier een besparing van € 100.000 te kunnen bereiken.

Plattelandsontwikkeling

Wij vinden dat de rol van de Gebiedscommissie in de ontwikkeling naar het bestemmingsplan buitengebied heel waardevol is geweest en zien graag deze rol als adviseur op grote beleidsvraagstukken gehandhaafd. De rol van de commissie als adviseur/projectbureau willen wij echter stopzetten. Dat geldt ook voor de gebiedsmakelaar. Met de huidige beleidskaders is onze organisatie nu prima in staat om adequaat te reageren op plattelandsinitiatieven.

Wij doen onderzoek naar verruiming van het beleid op het gebied van detailhandel in het buitengebied. Wij denken daarbij aan een verruiming verbonden aan de toeristisch/recreatieve sector in Berkelland. Zo'n verruiming mag niet ten koste gaan van de ruimtelijke kwaliteit van ons buitengebied.

Bestuurlijk Domein

Met 1 wethouder minder doen wij een eigen duit in het zakje.

Wij vragen de raad de “lucht” uit de eigen begroting te halen. Het gaat dan om nooit gebruikte opleidings- en advieskosten. Ook de extra raadsvergoeding (voor ziektekosten, PC, internet e.d.) zou kunnen worden ingeleverd.

Dienstverlening

Aan de kwaliteit van onze dienstverlening, de core-business van de gemeente, willen wij niet tornen. De ruime openingstijden blijven gehandhaafd.

Wel heffen wij de decentrale servicepunten en de decentrale pluspunten op. Deze zijn in verhouding te duur. In ruil daarvoor zoeken we naar mogelijkheden om waar nodig alternatieve contactmogelijkheden te bieden.

Leges

Wij gaan onderzoek doen naar een eerlijker/ander systeem van legesberekening. Met minder kosten voor de burger en dus minder inzet van ambtelijke capaciteit.

Handhaving en toezicht

De gemeente Berkelland heeft toezicht en handhaving goed op orde.

Met minder regels en andere vormen van toezicht en handhaving is het verantwoord om aan deze taak minder tijd en geld te besteden. Daarbij staat veiligheid voor mens en milieu voorop.

De organisatie

De organisatie belasten wij met een bezuinigingstaakstelling van € 2,4 miljoen. Te vinden in de formatie (ongeveer 20 fte), efficiency, organisatiekosten, samenwerking, uitbesteding en creativiteit.

Huisvesting

Dankzij de gunstige aanbesteding zal er € 2 miljoen minder krediet nodig zijn om het nieuwe gemeentehuis te realiseren. Door deze lagere investering hebben we € 188.000 minder kapitaallasten.

Het aantal medewerkers zal verminderen, waardoor er plek vrij komt in het gebouw. Hoewel de gebouwen niet ontworpen zijn voor multifunctioneel gebruik is het wel mogelijk om organisaties met een back- en frontoffice te laten "inhuizen". Of baliefuncties te bieden aan bijvoorbeeld ProWonen of de VVV.

Ook is het heel goed denkbaar dat als besloten wordt tot samenwerking tussen gemeenten op bepaalde gebieden (bijvoorbeeld belastingkantoor), dan geen aparte ruimte hoeft te worden gezocht, maar in ons gebouw een plek kan worden vrijgemaakt.

Lastenverlichting

Wij zullen de Onroerende Zaakbelasting ten hoogste met het inflatiepercentage verhogen. Op het gebied van afvalverwijdering verwachten wij een afname van kosten door het scheidingsgedrag van onze inwoners. Het voordeel zullen wij aan hen doorgeven. Verder zullen wij in overleg met het Waterschap komen tot nieuwe afspraken op het gebied van riolering. Ook dit voordeel zullen wij doorgeven aan onze inwoners.

NUON-gelden

Er zijn nog 2 tranches van elk € 7 miljoen te verwachten. Wij gebruiken dit extra geld vooral om vernieuwingslagen te maken.

Portefeuilleverdeling college 2010-2014

Portefeuille: Burgemeester

- Fysieke en Integrale Veiligheid, brandweer en politie, rampenbestrijding en crisisbeheersing, Veiligheidshuizen, alcoholmatiging, huiselijk geweld, nazorg ex-gedetineerden, antidiscriminatiemaatregelen
- Handhaving, openbare orde en APV, milieu- en bouwwetgeving
- Burgerparticipatie en communicatie, klachtafhandeling, burgerjaarverslag
- Monumenten en cultuurhistorie
- Internationale betrekkingen
- Afbouw SIN en voortzetting inburgering nieuwkomers, minderhedenbeleid en huisvesting statushouders.

Portefeuille: Leo Scharenborg (CDA) 1^e loco-burgemeester

- Ruimte , buitengebied en kernen, ruimtelijke ordening, natuur en landschap, stads- en dorpsvernieuwing, reconstructie en landinrichting, coördinatie grondverwerving, grondexploitatie, plattelandontwikkeling
- Recreatie en Toerisme (ook deelname aan programmateam Regio), evenementenbeleid
- Demografische ontwikkelingen, krimp, wonen
- Welzijn en zorg (ouderen, gehandicapten) , volksgezondheid (exclusief Jeugdgezondheidszorg), Wmo, GGD, vrijwilligerswerk.
- Borculo, Beleef de Berkel, centrum en omgeving, inclusief gemeentehuis (project)
- Ontwikkelingen Hambroek (project)

Portefeuille: Han Boer (D66) 2^e loco-burgemeester

- Financiën
- Economie (ook deelname programmateam in Regio), arbeidsmarktbeleid, ontwikkeling Laarberg, bedrijventerreinen en werkgelegenheid, ondernemers- en vestigingsklimaat, markten, bestuurlijk aanspreekpunt voor ondernemers
- Sport, voorzieningen en accommodaties en verenigingen
- Onderwijs en volwasseneneducatie, leerplicht, brede school , onderwijsachterstandbeleid, leerlingenvervoer
- SDOA (inclusief schuldhulpverlening, armoedebeleid, bijzondere bijstand), Sociale Werkvoorziening (Hameland)
- Kleine kernen, bestuurlijk aanspreekpunt voor wijk- en dorpsorganisaties
- Dorpsvisie Neede

Portefeuille: Jan Markink (VVD) 3^e loco-burgemeester

- Beheer en Onderhoud, openbare infrastructuur, riolering en groen
- Afval, verwijdering en verwerking
- Begraafplaatsen
- Milieu/energie en duurzaamheid
- Water, binnen en buiten de kernen

- Gemeentelijke eigendommen en gebouwen/bedrijven, beheer en verkoop, Huize de Kamp, Kasteel Huize Ruurlo, accommodatiebeleid (exclusief sportaccommodaties, inclusief kulturhuzen)
- Verkeer en Vervoer, N18 en onderliggend wegennet, parkeren, openbaar en collectief en regionaal vervoer, inclusief regiotaxi
- Jeugd, jeugd –en jongerenwerk, lokale netwerken jeugdhulpverlening, Jeugdzorg, Centrum voor Jeugd en Gezin, kinderopvang, peuterspeelzalen, speelvoorzieningen, jeugdgezondheidszorg
- Personeel & Organisatie, (interne) kwaliteitszorg, dienstverlening, informatisering, inkoop en aanbesteding
- Cultuur, kunstbeleid, bibliotheek, muziekschool, culturele instellingen en verenigingen

---

Financiële samenvatting bezuinigingen coalitie Berkelland 2010-2014

Onderwerp	Bedrag in €
Organisatie	2.380.000,00
Algemeen maatschappelijk werk	200.000,00
Mantelzorg/Vrijwilligerswerk	120.000,00
Wijkcentra/dorpshuizen	40.000,00
Sociaal Cultureel Werk	650.000,00
Peuterspeelzalen	200.000,00
GGD	193.000,00
Afschaffen schoolbegeleiding	157.000,00
Sport	1.000.000,00
Zwembad	-260.000,00
Muziekschool	750.000,00
Bibliotheek	500.000,00
Recreatie en Toerisme	100.000,00
Grondexploitaties	253.000,00
Plattelandsontwikkeling	30.000,00
Begraafplaatsen	100.000,00
College	94.000,00
Afschaffen extra raadsvergoedingen	35.000,00
ondersteuning raad	50.000,00
Afschaffen service- en pluspunten	60.000,00
Communicatie	75.000,00
afschaffen bezwarencommissies	22.000,00
regionale brandweer (VNOG)	100.000,00
taakstelling Regio Achterhoek	50.000,00
NUON	200.000,00
Externe adviezen	100.000,00
centrale huisvesting	188.000,00
Rente over reserves	250.000,00
Inflatiecorrectie i.p.v. rentetoerekening	250.000,00
Verlengen afschrijvingstermijnen	400.000,00
<i>Totaal</i>	8.287.000,00
